

16 aprilie 2020

COVID-19 Știri Legislative

În acest număr:

1. Interzicerea/suspendarea temporară a exportului din România pentru produse agroalimentare în contextul Ordonanței Militare nr. 8 din 9 aprilie 2020
2. Care va fi soarta contractelor încheiate anterior Ordonanței Militare nr. 8 din 9 aprilie 2020, în contextul în care obligațiile nu mai pot fi îndeplinite din cauza interzicerii/suspendării exporturilor?
3. Posibilitatea unor măsuri viitoare de rechiziționare

Implicațiile legale ale restricțiilor cu privire la exporturi impuse prin Ordonanța Militară nr. 8/2020

Prin Ordonanța Militară nr. 8/2020 au fost luate anumite măsuri în contextul epidemiei de coronavirus. Una dintre cele mai importante măsuri restrictive impuse prin Ordonanța Militară nr. 8/2020 este interzicerea/suspendarea exportului din România pentru produsele agroalimentare prevăzute în Anexa 2 („Produsele Agroalimentare”).

Formularea folosită în articolele 7 și 8 ale Ordonanței Militare nr. 8/2020 este relevantă în acest context:

- Pe perioada stării de urgență se interzice/se suspendă exportul de Produse Agroalimentare;
- Procedurile de export al Produselor Agroalimentare aflate în derulare se suspendă pe perioada stării de urgență;
- Achiziționarea intracomunitară de Produse Agroalimentare se poate face numai dacă statul membru face dovada faptului că produsele achiziționate sunt destinate consumului intern propriu sau al celui comunitar, iar nu exportului.

Aceste restricții au intrat în vigoare începând cu data publicării Ordonanței Militare nr. 8/2020 în Monitorul Oficial al României (și anume 10 aprilie 2020).

Vom prezenta mai jos interpretarea dedusă în mod rezonabil din formularea folosită de legiuitor: (i) ce înseamnă „*export*” și (ii) ce înseamnă „*interzicere/suspendare*”.

Direcția Generală a Vămile din România este în curs de emitere a unei circulare aplicabile tuturor birourilor vamale din România în contextul Ordonanței Militare nr. 8/2020.

Este posibil ca unii comercianți din România care sunt afectați de noile restricții cu privire la exporturile de Produse Agroalimentare să aibă deja anumite comenzi care nu mai pot fi onorate. Aceste contracte sunt în pericol, iar remediile legale trebuie analizate cu atenție, de la caz la caz.

Totodată, în contextul actual și luând în considerare măsurile de interzicere/suspendare a exporturilor conform Ordonanței Militare nr. 8/2020, nu ar fi exclus ca în viitor să existe eventuale măsuri de rechiziționare cu privire la Produse Agroalimentare.

Interzicerea/suspendarea temporară a exportului din România pentru produse agroalimentare în contextul Ordonanței Militare nr. 8 din 9 aprilie 2020

1. Ce înseamnă „export”?

1.1. Numai bunurile comunitare care sunt scoase în afara teritoriului vamal al Uniunii sunt interzise la export

Din formularea folosită în Ordonanța Militară nr. 8/2020 se poate interpreta că orice trecere a granițelor României constituie un „export” și este, astfel, interzisă/suspendată.

Totuși, trebuie precizat că „exporturi” se referă numai la mărfurile comunitare care sunt scoase în afara teritoriului Uniunii¹.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din România a transmis câteva clarificări în acest sens, menționând următoarele:

- Comerțul intracomunitar se face cu respectarea prevederilor comunitare în vigoare privind libera circulație a mărfurilor, cu depunerea unei declarații pe proprie răspundere a

---

¹ Teritoriul vamal comunitar (Uniunea Europeană) include și teritoriul următoarelor state: Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Danemarca, cu excepția Insulelor Feroe și a Groenlandei, Germania, cu excepția Insulei Helgoland și a teritoriului Büsingen, Estonia, Irlanda, Grecia, Spania, cu excepția Ceuta și Melilla, Franța, exceptând Noua Caledonie, Mayotte, Saint-Pierre și Miquelon, Wallis și Futuna, Polinezia Franceză și Teritoriile Australe și Antarctice Franceze, Italia, cu excepția municipalităților Livigno și Campione d’Italia și a apelor naționale ale lacului Lugano, cuprinse între țărm și frontierele politice ale zonei situate între Ponte Tresa și Porto Ceresio, Cipru (până la soluționarea situației din Cipru, aplicarea acquis-ului comunitar este suspendată în acele zone în care Guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv), Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Malta, Țările de Jos în Europa, Austria, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Republica Slovacă, Finlanda, Suedia. Teritoriul vamal al Comunității include apele teritoriale, apele maritime interioare și spațiul aerian al acelor teritorii care nu fac parte din teritoriul vamal al Comunității astfel cum este menționat mai sus. Următoarele teritorii, inclusiv apele teritoriale, apele maritime interioare și spațiul aerian, situate în afara teritoriului statelor membre, vor fi de asemenea considerate drept făcând parte din teritoriul vamal al Comunității: teritoriul principatului Monaco; Teritoriul zonelor aflate sub suveranitate britanică Akrotiri și Dhekelia, din Cipru - https://ec.europa.eu/taxation_customs/glossary_en.

partenerului comercial din statul membru (modelul declarației este inclus în anexa publicată pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale²), și

- Mărfurile care fac obiectul tranzitului pe teritoriul României nu se supun prevederilor Ordonanței Militare nr. 8/2020.

În conformitate cu Ordonanța Militară nr. 8/2020, achiziționarea intracomunitară de Produse Agroalimentare se poate face numai dacă statul membru de destinație face dovada faptului că produsele achiziționate sunt destinate consumului intern propriu sau al celui comunitar, iar nu exportului. Așadar, pentru a nu limita libera circulație a mărfurilor pe teritoriul Uniunii, achizițiile intracomunitare sunt permise în continuare, însă se supun unei restricții privind destinația finală a produselor.

Se pare că România este primul stat al Uniunii Europene care ia acest tip de măsuri. Potrivit unor raportări, țări ca Rusia, Ucraina, Kazahstan, Vietnam și Serbia, care nu sunt state membre UE, au introdus restricții similare. În alte state s-au impus restricții privind exportul de medicamente și echipamente medicale; în prezent, Germania a ridicat chiar și aceste restricții.

1.2. Ce înseamnă „proceduri de export”?

Ordonanța Militară nr. 8/2020 nu explică sensul expresiei „*proceduri de export aflate în derulare*” pentru a stabili din ce punct sunt „*suspendate*” exporturile. Cu alte cuvinte, trebuie determinat momentul la care se consideră că începe o procedură de export:

- La semnarea unui contract având ca obiect bunuri care sunt exportate?
- La obținerea documentației de export?
- La începerea procedurii de export cu vama relevantă?

Într-o interpretare rezonabilă, o procedură de export începe cu primul act realizat de partenerul comercial față de biroul vamal competent (cum ar fi depunerea declarației vamale de export, prezentarea mărfurilor pentru export sau prezentarea licenței de export). Până la acel moment, putem vorbi numai despre intenția partenerului comercial de a exporta.

2. Ce înseamnă „interzicerea / suspendarea exporturilor”?

Ordonanța Militară nr. 8/2020 utilizează cei doi termeni ca având sensuri diferite, astfel încât interpretul nu poate să îi trateze ca sinonimi.

Atât interzicerea, cât și suspendarea exporturilor sunt instituite numai pe durata stării de urgență; la ridicarea stării de urgență, aceste măsuri restrictive vor înceta în măsura în care autoritățile competente nu impun alte măsuri restrictive la acea dată.

---

² <https://www.madr.ro/comunicare/5947-precizari-privind-aplicarea-prevederilor-ordonantei-militare-nr-8-din-10-aprilie-2020.html>.

2.1 Totuși, când este un export „interzis”?

Pe perioada de valabilitate a măsurii de restricție, nu vor fi inițiate proceduri noi de export.

Teoretic, în această perioadă se pot încheia în continuare contracte având ca obiect Produse Agroalimentare, dar, pentru a asigura deplina lor eficiență juridică și economică, vă recomandăm să apelați la sfătuitoari de specialitate.

În ceea ce privește acele contracte care au fost încheiate anterior intrării în vigoare a Ordonanței Militare nr. 8/2020, vă rugăm consultați secțiunea următoare.

2.2 Și când este un export „suspendat”?

Conform unei interpretări rezonabile, cel de-al doilea termen utilizat de Ordonanța Militară nr. 8/2020 se referă la proceduri de export care au fost inițiate anterior Ordonanței Militare nr. 8/2020 (de exemplu, în cazul în care navele încărcate care livrează marfa sunt deja în incinta vamală pentru autorizarea exportului). În fapt, suspendarea este impusă autorităților vamale competente în domeniul exportului de Produse Agroalimentare, acestea având obligația de a suspenda procedurile de export și de a nu permite comercianților tranzitarea punctului vamal.

Suspendarea unei astfel de proceduri de export înseamnă că, după încetarea stării de urgență, procedura de export va fi reluată din stadiul în care a rămas, în cazul în care comerciantul își menține cererea de efectuare a exportului. Aliniatul (3) al articolului 7 din Ordonanța Militară nr. 8/2020, conform căruia „[p]e perioada stării de urgență se suspendă activitatea de emitere a certificatelor fitosanitare pentru exportul produselor agroalimentare din lista prevăzută în anexa nr.2 la prezenta ordonanță militară” vine în sprijinul acestei interpretări, pentru că în același mod (dar în baza unei redactări mai clare) această prevedere suspendă activitatea unei autorități române cu competențe în domeniul exportului de Produse Agroalimentare.

2.3 Ce se întâmplă, practic, cu cererile de export înaintate birourilor vamale pe durata stării de urgență?

Deși Ordonanța Militară nr. 8/2020 a fost adoptată și toate birourile vamale sunt la curent cu interzicerea/suspendarea exporturilor, nu există proceduri clare cu privire la modalitatea în care trebuie să acționeze autoritățile. Direcția Generală a Vămile din România se află în curs de elaborare a unei circulare aplicabile tuturor birourilor vamale din România în contextul Ordonanței Militare nr. 8/2020, această circulară urmând să fie emisă din moment în moment.

În pofida faptului că la data prezentului document circulara nu a fost încă emisă, se poate totuși aprecia astfel:

- *Cu privire la interzicerea exporturilor.* În cazul în care Produsele Agroalimentare sunt transportate spre birourile vamale începând cu data de 10 aprilie 2020, faptul constituie o încălcare a prevederilor Ordonanței Militare nr. 8/2020 și poate avea drept consecință amenzi, obligația de returnare impusă transportatorului, interzicerea intrării în vamă;
- *Cu privire la suspendarea exporturilor.* În cazul procedurilor de export care au fost inițiate anterior Ordonanței Militare nr. 8/2020 (și care nu au fost încă finalizate), birourile vamale

vor informa comercianții/transportatorii cu privire la suspendarea exporturilor și le vor solicita acestora să părăsească vama, împreună cu mărfurile pe care intenționau să le exporte.

Care va fi soarta contractelor încheiate anterior Ordonanței Militare nr. 8 din 9 aprilie 2020 în contextul în care obligațiile nu mai pot fi îndeplinite din cauza interzicerii/suspendării exporturilor?

Odată stabilite sensul și sfera de aplicare a interdicției și, respectiv, a suspendării exporturilor de Produse Agroalimentare din România, se ridică o întrebare legitimă: ce se întâmplă cu contractele care au fost încheiate *anterior* Ordonanței Militare nr. 8/2020?

Comercianții din România afectați de noile restricții privind exporturile de Produse Agroalimentare pot fi deja în situația în care nu mai pot onora unele comenzi.

Efectele restricției depind de legea aplicabilă contractului afectat de suspendarea/interzicerea exporturilor, care se va determina de la caz la caz. Verificările referitoare la legea aplicabilă contractului se fac, în principiu, în ordinea următoare: (i) verificarea convenției dintre părți (a contractului); (ii) consultarea normelor Uniunii Europene (de exemplu Regulamentul Roma I³); (iii) consultarea convențiilor internaționale aplicabile (în cazul celor din afara Uniunii Europene); (iv) consultarea Codului Civil român.

Potrivit Codului Civil român, interzicerea/suspendarea exporturilor în baza Ordonanței Militare nr. 8/2020 poate constitui un eveniment de forță majoră, caz fortuit, impreviziune, și poate atrage după sine aplicarea regulilor referitoare la riscul contractului.

Conform legii române, prevederile Codului Civil referitoare la legea care guvernează contractele se aplică în cazurile care nu intră sub incidența normelor Uniunii Europene, exceptând situația în care convențiile internaționale sau prevederi speciale prevăd contrariul.

3. Contractele încheiate *anterior* Ordonanței Militare nr. 8/2020 ar putea fi afectate de forță majoră?

Interzicerea/suspendarea exporturilor poate deveni suficient de gravă pentru a putea fi considerată, în funcție de caz, eveniment de forță majoră (respectiv un eveniment extern, *absolut* imprevizibil, invincibil și inevitabil, care afectează contractele existente).

---

³ Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale.

Un eveniment de forță majoră poate fi invocat numai pentru contractele în desfășurare. Ca atare, dacă părțile au încheiat contractul într-un moment în care evenimentul de forță majoră era deja cunoscut de către părți sau existența unui astfel de eveniment devenise iminentă, se poate considera că nu este îndeplinită condiția privind caracterul imprevizibil, ceea ce înseamnă că respectivul eveniment nu poate fi invocat ca eveniment de forță majoră în legătură cu contractul respectiv.

În plus, dat fiind specificul obligației contractuale discutate aici, respectiv faptul că se referă la produse generice (precum alimente, cereale, etc.), se poate susține că debitorul nu poate invoca imposibilitatea fortuită de executare, pentru că produsele generice pot fi înlocuite cu unele similare. Totuși, acest principiu nu este întotdeauna aplicabil în cazul contractelor sinalagmatice.

Prin urmare, recomandăm o analiză aprofundată a clauzelor contractuale, pentru a evalua dacă o anumită măsură dispusă de o autoritate publică (precum interzicerea/suspendarea exporturilor) este sau nu exclusă de la aplicarea regulilor privind forța majoră; acest lucru este necesar pentru că anumite contracte (în special cele guvernate de dreptul englez) definesc în detaliu ce anume reprezintă forța majoră și evenimentele care nu pot face obiectul unor situații de forță majoră (cum ar fi așa-numitele acte guvernamentale - *engleză: "acts of the government"*).

4. Contractele încheiate anterior Ordonanței Militare nr. 8/2020 ar putea fi afectate de caz fortuit?

Cazul fortuit este un eveniment care nu poate fi prevăzut și nici împiedicat de către cel care ar fi fost chemat să răspundă dacă evenimentul nu s-ar fi produs. Astfel, cazul fortuit este caracterizat de imprevizibilitate, insurmontabilitate și inevitabilitate *relative*.

5. Contractele încheiate anterior Ordonanței Militare nr. 8/2020 ar putea fi afectate de impreviziune?

De regulă, dacă executarea contractului devine excesiv de oneroasă ca urmare a unei schimbări excepționale a împrejurărilor, care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației, contractul poate fi modificat (renegociat) sau chiar reziliat. Această regulă se aplică cu atât mai mult în cazul contractelor care au ca obiect produse generice sau fungibile, sau plăți în bani. Debitorul trebuie să încerce, într-un interval rezonabil și cu bună credință, să negocieze o modificare rezonabilă și justă a contractului.

Impreviziunea constă într-un eveniment care face executarea contractului neobișnuit de oneroasă sau ineficientă pentru o parte, în timp ce forța majoră este un eveniment care împiedică executarea contractului, temporar sau permanent.

6. Ar putea deveni aplicabile regulile privind riscurile contractului?

Ca regulă generală, în lipsa unei prevederi contrare, atâta timp cât bunul nu este livrat, riscul contractului rămâne asupra debitorului obligației, chiar dacă proprietatea a fost transferată dobânditorului. În cazul pierii fortuite a bunului, debitorul obligației pierde dreptul la plata prețului, iar dacă deja l-a primit are obligația de a-l returna. Cu toate acestea, creditorul pus în întârziere

preia riscul pieririi fortuite a bunului. El nu poate fi exonerat chiar dacă dovedește că bunul ar fi pierit și în cazul în care obligația de predare ar fi fost îndeplinită la timp.

7. Contractele încheiate în baza Incoterms 2010

În cazul livrărilor de bunuri în cadrul comerțului internațional, trebuie identificate două puncte critice, respectiv: (i) punctul în care se produce transferul riscurilor de la vânzător/exportator la cumpărător/importator („pe riscul cui circulă bunurile?”), și (ii) punctul în care are loc transferul costurilor de la vânzător/exportator la cumpărător/importator („cum are loc distribuirea costurilor?”).

În plus, clasificarea condițiilor de livrare pentru delimitarea responsabilităților și riscurilor va fi luată în calcul după cum urmează: (i) pentru orice modalitate de transport: EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP, (ii) pentru transport maritim: FAS, FOB, CFR, CIF.

Posibilitatea unor măsuri viitoare de rechiziționare

În contextul actual și, luând în calcul măsurile de interzicere/suspendare a exporturilor conform Ordonanței Militare nr. 8/2020, nu poate fi exclusă posibilitatea ca, pe viitor, să fie avute în vedere măsuri de rechiziționare a Produselor Agroalimentare.

Rechiziționările sunt în general reglementate de Legea 132/1997 și de Normele Metodologice aprobate prin Hotărârea de Guvern 219/2005. Decretul prezidențial emis la data de 16 martie prin care a fost instituită starea de urgență națională conferă autorităților dreptul de a dispune rechiziționarea anumitor bunuri.

Rechiziția este o măsură excepțională care constă în transferul temporar al folosinței unor bunuri, conform dispozițiilor autorităților. Rechiziția este dictată exclusiv de nevoia autorității de a obține resurse care, în opinia acesteia, sunt necesare sau adecvate în vederea satisfacerii obiectivului public definit de lege. Aceasta trebuie diferențiată de confiscarea de bunuri, care este în general o sancțiune împotriva unei fapte ilicite și reprezintă o măsură definitivă, prin care proprietatea este transferată statului.

Bunurile consumptibile sau cele perisabile pot fi rechiziționate definitiv, cu plata unei compensații.

dan.borbely@tuca.ro

raluca.chelaru@tuca.ro

Editori

Știri Legislative - COVID-19 reprezintă răspunsul nostru în contextul epidemiei de coronavirus din România. Firma noastră a constituit un grup de lucru dedicat gestionării implicațiilor juridice născute în contextul răspândirii COVID-19. Avocați din departamentele de conformare/reglementare, drept societar și comercial, asigurări, dreptul muncii, litigii și arbitraje, insolvență, achiziții publice, protecția datelor cu caracter personal, precum și consultanți specializați în domeniul fiscal și vamal vin în întâmpinarea clienților cu sfaturi și asistență pe subiecte specifice situațiilor de criză economică: restructurări, analiza și (re)negocierea contractelor (inclusiv a celor colective și individuale de muncă), executarea contractelor afectate de forță majoră și impreviziune, deblocarea raporturilor pre-litigioase etc. Pentru a fi la curent cu noutățile în acest domeniu, puteți accesa resursele disponibile la următorul link:

<http://www.tuca.ro/covid-19/>

Dan Borbely
Partner
+4 021 204 88 98
dan.borbely@tuca.ro

Raluca Chelaru
Senior Associate
+4 021 204 88 90
raluca.chelaru@tuca.ro

TUCA ZBARCEA ASOCIATII

Șos. Nicolae Titulescu nr. 4-8
America House, Aripa de Vest, et. 8
Sector 1, 011141, București, România
T + 4 021 204 88 90
F + 4 021 204 88 99
E office@tuca.ro
www.tuca.ro

Acest material informativ are numai un caracter orientativ. Scopul său nu este de a oferi consultanță juridică cu caracter definitiv, care se va solicita conform fiecărei probleme legale în parte. Pentru detalii și clarificări privind oricare dintre subiectele tratate în Buletinul Legislativ, vă rugăm să contactați avocații susmenționați..